

03.02-01

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор комунального закладу
«Харківський ліцей №70
Харківської міської ради»

Тетяна ПОЛОЖИЙ
31 січня 2023 року

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА ДЛЯ 7-9 КЛАСІВ
комунального закладу
«Харківський ліцей №70 Харківської міської ради»
на 2023/2024 навчальний рік

Харків - 2023

Освітню програму закладу загальної середньої освіти ІІ ступеня (базова середня освіта) розроблено на виконання Закону України «Про освіту», Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1392.

Освітня програма базової середньої освіти окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів, визначених Державним стандартом базової та повної загальної освіти (далі Державний стандарт).

Освітня програма закладу загальної середньої освіти ІІ ступеня розроблена на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 №405.

Метою базової середньої освіти є всебічний розвиток умінь і навичок учнів, талантів, здібностей, компетентностей, застосування здобутих знань у практичних ситуаціях, пошук шляхів інтеграції до соціокультурного природного середовища, задоволення фізичних, соціокультурних пізнавальних потреб учнів.

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів: загальний обсяг навчального навантаження для учнів 5-9 класів закладів загальної середньої освіти складає 5845 годин/навчальний рік, а саме: для 5-х класів 1050 годин/навчальний рік, для 6-х класів – 1155 годин/навчальний рік, для 7-х класів – 1172,5 годин/навчальний рік, для 8-х класів – 1207,5 годин/навчальний рік, для 9-х класів – 1260 годин/навчальний рік.

Освітню програму укладено за такими галузями:

- мови і літератури;
- суспільствознавство;
- мистецтво;
- математика;
- природознавство;
- технології;
- здоров'я і фізична культура.

Освітні галузі реалізуються через окремі предмети. Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до чинних нормативів.

Основними формами організації освітнього процесу у закладі загальної середньої освіти ІІ ступеня є різні типи уроку: формування компетентностей, розвитку компетентностей, перевірка або досягнення компетентностей, комбінований урок, відео-урок, екскурсії, віртуальні подорожі, квести, спектаклі, конференції, інтерактивні уроки, інтегровані уроки, проблемний урок тощо.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи досягнення очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах. Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись і розширюватись.

Крім уроку, з метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей, проводяться навчально-практичні заняття. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму (практичне заняття, експериментальні завдання, оглядова конференція).

Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу.

Екскурсії покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивчені змісту окремих предметів.

Освітній процес організовується за рахунок навчального часу інваріантної, варіативної складових. Навчальний час, передбачений на варіативну складову, може бути використаний на предмети інваріантної складової, на проведення індивідуальних занять та консультацій, запровадження факультативів, курсів за вибором, поглиблена вивчення окремих предметів.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти за інших умов.

Змістовне наповнення предмета «Фізична культура» заклад освіти формує самостійно з варіативних модулів відповідно до особливостей учнів, матеріально-технічної бази, кадрового забезпечення, народних традицій. Години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

З метою недопущення перевантаження учнів за рішенням педагогічної ради при оцінюванні учнів із відповідних предметів, а саме: музики, фізичної культури дозволяється враховувати результати їх навчання у закладах освіти іншого типу (художніх, музичних, спортивних школах), участь у позашкільних закладах.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання визначаються з урахуванням компетентнісного підходу до навчання, в основу якого покладено ключові компетентності.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, практичної спрямованості.

Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізації в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних, що сприяє посиленню пізнавального інтересу учнів до навчання і підвищенню рівня їхньої загальної культури, систематизації навчального матеріалу, формуванню наукового світогляду.

Комpetентнісний потенціал кожної освітньої галузі забезпечує формування всіх ключових компетентностей.

До ключових компетентностей належать:

- спілкування державною мовою;
- спілкування іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності у природничих науках і технологіях;
- інформаційно-цифрова компетентність;
- уміння читатися впродовж життя;
- ініціативність і підприємливість;
- соціальна і громадянська компетентності;
- обізнаність і самовираження у сфері культури;
- екологічна грамотність і здорове життя.

Основою формування ключових компетентностей є досвід здобувачів освіти, їх потреби, які мотивують до навчання, знання та вміння, які формуються у різному освітньому середовищі (школі, родині), різноманітних соціальних ситуаціях і зумовлюють формування ставлення до них.

Такі ключові компетентності, як уміння читатися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності формуються відразу засобами усіх предметів.

У навчальних програмах виокремлено такі наскрізні лінії ключових компетентностей, як «Екологічна безпека й сталій розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність». Наскрізні лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, вони є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Мета наскрізних ліній – «сфокусувати» увагу й зусилля вчителів-предметників, класних керівників, усього педагогічного колективу на досягненні життєво важливої для учня й суспільства мети, увиразнити ключові компетентності.

Для наскрізної лінії «Екологічна безпека та сталій розвиток» – це формування в учнів соціальної активності, відповідальності й екологічної свідомості, у результаті яких вони дбайливо й відповідально ставитимуться до довкілля, усвідомлюючи важливість сталого розвитку для збереження довкілля й розвитку суспільства.

Метою вивчення наскрізної лінії «Громадянська відповідальність» є формування відповідального члена громади й суспільства, який розуміє принципи й механізми його

функціонування, а також важливість національної ініціативи. Ця наскрізна лінія освоюється через колективну діяльність – дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо, яка розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.

Завданням наскрізної лінії «Здоров'я і безпека» є ставлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе bezпечне життєве середовище.

Вивчення наскрізної лінії «Підприємливість і фінансова грамотність» забезпечить краще розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо); сприятиме розвиткові лідерських ініціатив, здатності успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі.

Навчання за наскрізними лініями реалізується через організацію освітнього середовища, окрім навчальні предмети, предмети за вибором, роботу в проектах, позакласну навчальну роботу, роботу гуртків.

Метою освітньої галузі «Мови і літератури» є розвиток особистості учня, формування в нього мовленнєвої і читацької культури, комунікативної та літературної компетентності, гуманістичного світогляду, національної свідомості, високої моралі, активної громадянської позиції, естетичних смаків і ціннісних орієнтацій.

Мовний компонент.

До мовного компонента належать українська, російська, іноземна (англійська, німецька) мови. До літературного компонента – українська література, інтегрований курс «Література», зарубіжна література.

Здобувач освіти виконує Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів із навчальних предметів, зазначених у Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти: Державні вимоги з української, російської, іноземної мов визначені за мовленнєвою, мовною, соціокультурною, діяльнісною лініями, зокрема: вміння розмовляти правильно і комунікативно доцільно, орієнтуватися в мовленнєвій ситуації, у сферах спілкування, осмислювати, планувати, висловлювати, володіти всіма видами мовленнєвої діяльності, сприймати та розуміти текст, запам'ятовувати зміст, переказувати (усно, письмово, докладно, стило, вибірково), самостійно створювати письмові тексти, висловлювати в них власну думку, дотримуватися орфоепічних норм, знати правила орфографії, пунктуації, визначати істотні ознаки лексикологічних понять і фразеологізмів, розрізняти словозміну і словотвір, частини мови, члени речення, пояснювати будову словосполучень, різних видів речень, правильно писати слова відповідно до вивчених орфографічних правил, визначати смислові та синтаксичні відношення у реченні для обґрунтування вибору розділових знаків, застосовувати основні загальнонавчальні творчі вміння, користуватися основними комунікативними стратегіями.

Крім того, державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів диференційовано за 5 видами мовленнєвої діяльності: аудіювання, читання, говоріння, діалогічне мовлення, письмо.

Здобувач освіти повинен знати достатню кількість мовних одиниць для забезпечення комунікативних потреб у межах визначених сфер і тематик спілкування, знати основні правила орфографії та пунктуації, уміти складати речення, продукувати письмове повідомлення з дотриманням мовних правил, розуміти зміст висловлювань, що стосуються освітньої, особистої сфери спілкування, невідкладних текстів пізнавального характеру, розуміти зміст невідкладних автентичних текстів різних жанрів і стилів, створювати зв'язні повідомлення, встановлювати і підтримувати спілкування із співрозмовником у межах визначеної тематики і сфери спілкування, робити нотатки, заповнювати анкету, уміти написати лист, автобіографію, твір, сприймати новий досвід, нову мову, нові способи поведінки і життєдіяльності, критично оцінювати навчальні досягнення та визначати шляхи їх удосконалення .

Літературний компонент передбачає вміння читати виразно, сприймати емоційно, осмислювати творчо художній текст, робити художній аналіз твору, знати визначення основних теоретико-літературознавчих понять, розрізняти напрями та течії, роди і

жанри, визначати жанрово-родову приналежність твору, проводити пошуково-дослідницьку діяльність, користуватися літературознавчими словниками, енциклопедіями, знати характерні риси основних етапів літератури в контексті культури, виявляти зв'язки літератури з філософією, фольклором, міфологією, видами мистецтва, аналізувати та інтерпретувати твір у культурологічному контексті, вміти зіставляти образи, теми, сюжети, що належить до різних національних літератур.

ІІ Освітня галузь «Суспільствознавство» передбачає знання і розуміння, що таке історія, як відбувається відлік часу в історії.

Здобувач освіти повинен уміти і застосовувати набуті знання та вміння для того, щоб визначити тривалість і послідовність історичних подій, співвідносити рік із століттям, працювати з історичними картками, підручником, документами, зіставляти окремі події, знати основні події з історії стародавнього світу, періодизацію історії, порівнювати держави, суспільства, діяльність історичних осіб, використовувати адаптовані історичні джерела (таблиці, схеми, тексти).

Забезпечити виконання вимог історичного, суспільствознавчого компонентів, визначених Державним стандартом.

ІІІ Освітня галузь «Мистецтво» передбачає реалізацію музичної, культурологічної змістовних ліній.

Здобувач освіти опановує знання про основні риси творчості відомих композиторів, характерні ознаки народної творчості, про творчу спадщину відомих представників українського та світового мистецтва, особливості розвитку мистецтва, уміє виражати ціннісне ставлення до творів мистецтва у процесі їх аналізу, інтерпретації, застосовуючи відповідну термінологію, виявляє естетичне ставлення до музичного мистецтва, класичного і сучасного мистецтва, виражає власні оцінні судження у процесі комунікації.

ІV Освітня галузь «Математика» передбачає набуття здобувачем освіти знань про натуральне, ціле, раціональне, дійсне число та числові множини, можливість подання раціональних чисел звичайними дробами, а дійсних – нескінченими десятковими дробами, числовий вираз, вираз із змінними, одночлен, многочлен та дробові вирази, рівняння, нерівність та їх розв'язання, означення і властивості лінійних та квадратних рівнянь, координатну пряму і координаційну площину, про множини, комбінаторні задачі, ймовірність випадкової події, означення геометричних фігур, довжину відрізка, кола, міру кута, площину та об'єм геометричної фігури.

Здобувач освіти повинен уміти порівнювати числа, округлювати їх, виконувати арифметичні дії, проводити відсоткові розрахунки, застосовувати властивості пропорції, знаходити значення числового виразу, перетворювати цілі дробові вирази, застосовувати вивчені властивості під час розв'язання задач, уміти розв'язувати лінійні і квадратні рівняння й нерівності, складати рівняння і системи рівнянь за умовою тестової задачі, будувати та аналізувати графіки функцій, розв'язувати задачі із застосуванням формул загального члена та суми перших членів прогресії, розв'язувати комбінаторні задачі, обчислювати ймовірність випадкової події в досліді рівноможливими результатами, розпізнавати і зображувати геометричні фігури на площині, виконувати основні операції над векторами, розв'язувати задачі, зокрема прикладного змісту, розв'язувати трикутники.

ІV Освітня галузь «Природознавство» містить загальноприродничий, біологічний, географічний, фізичний, хімічний компоненти.

Здобувач освіти розуміє взаємозв'язки між об'єктами і явищами природи, загальні властивості живих систем, знає прилади і пристрої, що використовуються у процесі вивчення об'єктів і явищ природи, хімічний склад і загальний план будови і процеси життєдіяльності клітин організмів різних царств живої природи, будову, функціонування, розвиток і поведінку організмів, принципи роботи регуляторних систем, життєві цикли організмів, недороганізмові системи (популяція, екосистема, біосфера), основні класифікації, характерні ознаки організмів основних таксонів, сучасну систему органічного світу і систематичне положення людини в ній; складові географічної науки, історичні етапи пізнання Землі, методи дослідження, складові географічної оболонки, географічні особливості материків, океанів, регіонів і країн світу, України, своєї місцевості, суть географічних понять: природа, населення, господарство регіональних географічних систем;

історію розвитку фізичних знань, відомих учених-фізиків, фізичні характеристики стану природного середовища, основні поняття і фізичні величини, будову атома; склад органічних і неорганічних речовин, назви хімічних символів, структуру періодичної системи, ознаки та умови перебігу хімічних реакцій, зміст рівнянь хімічних реакцій, суть закону збереження маси речовини. Уміс порівнювати, розпізнавати, описувати явища природи, об'єкти, прояснювати будову і рухи землі, проводити прості досліди, уміти користуватися приладами під час проведення досліджень, дотримуватись правил безпеки під час проведення дослідів, порівнювати будову і функції клітин різних організмів, прогнозувати наслідки господарської діяльності людини, пояснювати проблеми і перспективи використання природних ресурсів, аналізувати географію природних ресурсів і глобальних проблем, уміти застосовувати здобуті знання для пояснення фізичних явищ і процесів, хімічних реакцій, розв'язувати фізичні, біологічні, хімічні задачі, складати хімічні формули за значенням валентності та ступеня окиснення, розрізняти хімічні та фізичні явища, робити висновки, розв'язувати експериментальні задачі, уміти висловлювати судження про вплив різних речовин на здоров'я людини та навколошнє природне середовище, використовувати знання у різних життєвих ситуаціях.

VI Освітня галузь «Технології» містить інформаційно-комунікаційний, технологічний компоненти.

Здобувач освіти розуміє поняття інформації, системи, повідомлення даних, інформаційних об'єктів різних видів, аналізує інформаційні процеси у живій природі, суспільстві, техніці, знає склад і характеристики комп'ютера, склад і функції програмного забезпечення, структуру і складові комп'ютерних мереж, правила створення електронних документів, проводить дослідно-пошукову діяльність у процесі проектування, розуміє і виконує елементи художнього конструювання за графічним зображенням або власним задумом, реалізовує проекти, оцінює результати продуктивної творчої діяльності за визначеними критеріями, використовує на практиці елементи художньої та технічної творчості у традиційних видах трудової діяльності.

VII Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура» сприяє формуванню в здобувачів освіти здоров'язбережувальних компетентностей. Здобувач освіти розуміє сутність здоров'я, вплив природних і соціальних факторів, фізичної активності на здоров'я, вплив факторів ризику на рівень безпеки, вікові індивідуальні зміни в організмі, здоров'я як єдине ціле, виконує стройові та організуючі вправи, різновиди ходьби, бігу, стрибки, загальнорозвивальні вправи, вправи на швидкість, спрітність, витривалість, гнучкість, силу, уміє виконувати технічні елементи з обраного виду спорту, спеціальні та підготовчі фізичні вправи, знає історію розвитку та становлення Олімпійського руху, Олімпійських ігор, загальну характеристику здорового способу життя, вплив фізичних вправ і спорту на стан фізичного розвитку; усвідомлює значення занять фізичними вправами.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з таких компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення уроків, заходів;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

На основі освітньої програми закладу освіти складається та затверджується навчальний план закладу освіти, що конкретизує організацію освітнього процесу.

СХВАЛЕНО

Протокол засідання педагогічної ради комунального закладу «Харківський ліцей №70 Харківської міської ради»
31.08.2023 №11